УДК 378.016:811.521
DOI: 10.24144/2524-0609.2026.59.153-160

Медведєва Ксенія Андріївна
викладач
кафедра японської мови і перекладу
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м.Київ, Україна
k.medvedieva@kubg.edu.ua
https://orcid.org/0009-0009-4959-6013

Гілевич Аліна Василівна
старший викладач
кафедра японської мови і перекладу
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м.Київ, Україна
a.hilevych@kubg.edu.ua
https://orcid.org/0009-0008-3887-2302

Боришполець Юлія Василівна
старший викладач
кафедра японської мови і перекладу
заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м.Київ, Україна
y.boryshpolets@kubg.edu.ua
https://orcid.org/0009-0001-9958-9315

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІЄРОГЛІФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ЯПОНІСТІВ: БАЛАНС МІЖ ІЗОЛЬОВАНИМ ВИВЧЕННЯМ ТА МОВНИМ КОНТЕКСТОМ

Анотація. Система японської писемності є складною та багатокомпонентною: вона охоплює хіраґану і катакану (фонетичні абетки), а також ієрогліфи (канджі). Опанування різних компонентів японської писемності становить певну складність для українських студентів. Якщо засвоєння абетки значною мірою залежить від часу й практики, то опанування канджі та формування ієрогліфічної компетентності є одним зі складних аспектів професійної підготовки студентів-японістів, рідна мова яких використовує алфавітну систему письма. У сучасній методиці поєднуються ізольоване опанування графічної форми, читань і значень канджі та їх засвоєння в мовному контексті. У зв'язку з цим актуальним є визначення методично доцільного співвідношення цих підходів. У дослідженні застосовано методи теоретичного аналізу наукової літератури, порівняльного аналізу методичних підходів та контент-аналізу навчальних ресурсів і посібників з опанування канджі. Працюючи над методичними засадами формування ієрогліфічної компетентності, ми дійшли висновку, що опанування канджі є одним із найскладніших аспектів вивчення японської мови серед українських студентів, оскільки в українській мові відсутня ієрогліфічна писемність. Навичку візуального впізнавання графічних знаків доцільно розвивати вже на етапі вивчення хіраґани та катакани, не нехтуючи ґрунтовним опануванням кожної з абеток. Аналіз розглянутих джерел дає підстави вважати, що поєднання структурованого, когнітивно-асоціативного та комунікативного підходів, а також регулярне повторення із використанням цифрових ресурсів можуть сприяти ефективнішому опануванню студентами японських канджі.

Ключові слова: ієрогліфіка, ізольоване вивчення, засвоєння в контексті, методичні засади, цифрові ресурси.

Вступ. Однією з основних труднощів є засвоєння кількох варіантів читання одного канджі, зокрема онних і кунних читань. Додаткові труднощі створює омонімія: однакове або подібне звучання одиниць, графічне оформлення та значення яких відрізняються. Водночас зорове сприйняття канджі сприяє їх смисловому розрізненню. Сучасні дослідження продовжують вивчати ефективні способи зорового опанування та впізнавання японської ієрогліфіки, що набувають особливої актуальності в умовах цифровізації освіти. Доцільним вважаємо поетапний підхід до опанування канджі – від ключів і компонентів до простіших, а згодом складніших знаків. Простіші канджі нерідко стають складовими елементами складніших і можуть слугувати основою для асоціацій, що полегшують запам'ятовування. Розглядаємо опанування канджі ізольовано та в контексті. Під ізольованим опануванням розуміємо засвоєння базової інформації про окремий канджі, а під мовним контекстом – його функціонування у словах, словосполученнях, реченнях і текстах. Звертаємося до праць із когнітивної психології, зокрема щодо зорового сприйняття елементів японської писемності, а також аналізуємо зв'язок між пам'яттю та запам'ятовуванням канджі. Окремо розглядаємо навчальні матеріали для підготовки до Кваліфікаційного іспиту з японської мови Japanese-Language Proficiency Test та підходи до вивчення канджі носіями японської мови. Аналіз засвідчує доцільність поєднання ізольованого опанування канджі з їх подальшим закріпленням у мовному контексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для іноземців, у рідних мовах яких відсутнє ієрогліфічне письмо, вивчення канджі становить значну складність, оскільки одночасно необхідно візуально розпізнавати знак, визначати його значення, засвоювати читання, форму та структуру [1].

Вважаємо, що розпочинати аналіз варто з витоків канджі, тобто з їх етимології. Зокрема, H.Indrigo [2] про спрощення вивчення ієрогліфів через їх етимологію та контекст зауважує, що етимологія ієрогліфів є важливою складовою процесу навчання.

Відповідно H.Indrigo та L.Bortoletto [2], японські канджі сягають корінням китайської писемності ханьцзи, що виникла приблизно 3500 років тому. Спочатку ці знаки використовували для фіксації ре-

© Медведєва К.А., Гілевич А.В., Боришполець Ю.В.
Creative Commons Attribution NonCommercial ShareAlike License (CC BY-NC-SA 4.0)

лігійних ритуалів і ворожіння. У процесі розвитку китайської писемності сформувалися різні принципи творення знаків, зокрема поєднання семантичних і фонетичних компонентів. Внаслідок адаптації системи ієрогліфів до японської мови китайські знаки зазнали змін і почали функціонувати поряд із японськими абетками.

H.Indrigo та L.Bortoletto [2] звернулися до аналізу етимології канджі, щоб простежити зв'язки між їхнім походженням і сформувати теоретичне підґрунтя для методики, що спирається на семантичні зв'язки та ширший мовний контекст. Вони вважають, що таке контекстуалізоване представлення може полегшувати засвоєння канджі.

S.Tomizawa [3, с.16] та Х.Еґава [4, с.6-7] звертають увагу на низку переваг канджі: речення, записані з використанням ієрогліфів, є компактнішими, ніж тексти, записані виключно абетками; зорове розпізнавання канджі може пришвидшувати доступ до значення; володіння ієрогліфікою сприяє розширенню словникового запасу студентів-японістів і підтримує розвиток інших мовленнєвих умінь.

Словниковий запас формується на основі усного та писемного мовлення, тому засвоєння лексики, представленої канджі, може полегшувати подальше розпізнавання слів на слух і опанування нового матеріалу [5, с.176].

S.Tomizawa [3] вважає, що умовно ієрогліф є втіленням графічного, фонетичного та семантичного компонентів.

Студенти нерідко зазначають, що швидко забувають вивчені канджі. З погляду когнітивної психології труднощі відтворення інформації не завжди означають її повну втрату: контекстуальні підказки можуть полегшувати актуалізацію раніше засвоєного матеріалу [6]. Дослідження контекстно-залежної пам'яті [6] також свідчать про вплив умов навчання на подальше відтворення інформації. Це дає підстави враховувати комфортне й сприятливе навчальне середовище під час початкового опанування канджі.

S.Tomizawa [3] зазначає, що забування після запам'ятовування може бути пов'язане з недостатнім закріпленням інформації в довготривалій пам'яті. Одним із засобів закріплення матеріалу є систематичне повторення. У японських дітей канджі постійно перебувають у полі зору в межах вивчення різних дисциплін. Тому одного візуального відтворення недостатньо: поєднання форми зі смисловим наповненням сприяє міцнішому закріпленню матеріалу.

Процес запам'ятовування тісно пов'язаний із методиками навчання. Дослідники [7, с.26-27] зазначають, що механічне запам'ятовування не завжди дає бажані результати. Це підтримує положення про те, що ізольоване вивчення канджі без подальшого контекстуального закріплення може зводитися переважно до механічного запам'ятовування. Прописування, своєю чергою, може сприяти глибшому опрацюванню графічної форми та тривалішому запам'ятовуванню. Х.Еґава [4, с.6-7] наполягає, що вивчення ієрогліфів без прописування не є досконалим, оскільки візуальне впізнавання швидко забувається.

Оскільки знання ієрогліфів є невід'ємною складовою розуміння прочитаного тексту, ми погоджуємося з думкою, що ізольоване вивчення канджі є обмеженим. Попри те, що засвоєння поодиноких ієрогліфів є невіддільною частиною навчання і стимулює розвиток відповідних навичок, не слід розглядати його як єдиний або основний елемент методики вивчення ієрогліфіки. Добір та опрацювання матеріалу в потрібному мовному контексті потребують часу, тому викладачам варто враховувати це під час планування навчання. Лише опанувавши сполучення канджі, здобувачі освіти зможуть повноцінно читати слова та тексти. Водночас на початковому етапі необхідно сформувати навичку їх візуального розпізнавання [8, с.250].

Дослідження нейрокогнітивних механізмів читання свідчать, що опрацювання японських канджі та фонетичних абеток може залучати різні стратегії обробки інформації. Зокрема, A.Buchweitz та ін. [9] показують, що розпізнавання слів, записаних хіраганою, більшою мірою спирається на фонологічне декодування, тоді як канджі значною мірою залучають візуально-семантичне опрацювання. Це засвідчує специфіку когнітивної обробки канджі.

I.Hurley [10, с.15-18] згадує дослідження Е.Тойоди, яке доводить, що під час читання слів, записаних канджі, студенти точніше опрацьовують значення, ніж звучання. Водночас фонологічний аспект канджі залишається важливим.

K.Votaw [11, с.141] засвідчує, що як написання, так і звучання допомагають усвідомити зміст написаного ієрогліфа. Осмислення інформації, а не її механічне зазубрювання, сприяє кращому запам'ятовуванню. Канджі можуть запам'ятовуватися ефективніше, якщо пов'язана з ними інформація подається в певному контексті.

V.Nghiem та ін. [1] зазначають, що найчастіше проблеми виникають із подібними ієрогліфами та коректним читанням ієрогліфів. Приклади в контексті сприяють полегшенню вивчення ієрогліфів.

I.Hurley [10, с.12-13] звертає увагу на результати досліджень Й.Морі, де порівнювалися результати тестування щодо ізольованих і контекстуалізованих канджі. Найкращі показники було отримано в завданнях, де поєднувалися канджі та мовний контекст. Отже, контекстуальне закріплення доцільно використовувати як доповнення до ізольованого засвоєння канджі.

Навчальний ресурс The Japan Foundation Minna no Kyozai [12] з добору контекстних матеріалів і завдань допомагає поєднувати візуальне розпізнавання канджі з їх практичним уживанням.

У Японії популярною є серія книжок うんこ漢字ドリル [13], у якій канджі подаються комплексно: окремий знак одразу закріплюється в гумористичних контекстах, різних читаннях і поєднаннях з іншими канджі. На наш погляд, це також демонструє важливу роль контекстуального представлення канджі.

Отже, ми переконалися, що цілісне сприйняття канджі забезпечується взаємодією трьох ключових аспектів: звучання (фонологічний аспект), написання (орфографічний аспект) та значення (семантичний аспект). Зокрема, I.Hurley [10, с.198-200] надає перевагу компонентному методу вивчення ієрогліфів, починаючи з базового рівня, що може формувати позитивні подальші перспективи в опануванні японськими канджі.

Згідно A.Oesman та ін. [5, с.176] засвоєння канджі крізь призму цих трьох аспектів сприяє швидшому виокремленню необхідної інформації під час читання та сприйняття на слух. Якісні та глибокі знання граматики та ієрогліфіки можуть істотно впливати на успішність складання Кваліфікаційного іспиту з японської мови Japanese-Language Proficiency Test.

Щоб розвивати у студентів навички сприйняття, розуміння та інтерпретації смислового навантаження графічних символів, представлених японськими канджі, слід використовувати методи навчання, спрямовані на розвиток цих умінь [14, с.258].

M.Karakizawa [7, с.26-27] доводить необхідність

розвивати здатність до навчання. Важливу роль відведено адитивній двомовності, яка передбачає взаємодію рідної та іноземної мов. Дослідження виявило, що відтворення перекладу та значення канджі рідною мовою, а також пояснення через антоніми дають позитивні результати. Найбільші труднощі для іноземців становлять порядок рисок у написанні канджі та наявність кількох варіантів читання. Похвала, заохочення, написання творів і послідовне відпрацювання порядку рисок можуть допомагати долати труднощі письма. Акцент слід робити на канджі, що позначають лексику повсякденного вжитку. Варто вдаватися до спільного читання й показувати студентам, що вони здатні не лише правильно читати канджі, а й розуміти прочитане. Усвідомлення студентами власного прогресу в розпізнаванні та розумінні канджі може підвищувати мотивацію до подальшого навчання.

Сучасні технології та цифровізація навчального процесу дають змогу використовувати різні онлайн-платформи й додатки для засвоєння японських канджі як ізольовано, так і в контексті. Ми погоджуємося з Н.Рудою та ін. [14, с.259-260] і вважаємо, що електронні ресурси, які подають канджі з асоціаціями, поєднаннями з іншими знаками та прикладами вживання, можуть бути продуктивним додатковим інструментом. Для вивчення канджі онлайн, як окремо, так і в контексті, існує багато цифрових ресурсів. Особливо ефективно вони можуть використовуватися для самостійної роботи студентів, однак викладачеві складніше безпосередньо контролювати цей процес. Нам імпонує пропозиція дослідників [15, с.124] щодо проведення періодичних зустрічей, на яких студенти могли б висловити свою думку щодо індивідуального вивчення канджі та продемонструвати свої досягнення, оскільки наші спостереження дають підстави вважати, що подібне обговорення може додатково мотивувати здобувачів освіти та спонукати їх до більш систематичного засвоєння японської ієрогліфіки.

Цифрові технології можуть бути корисними для самостійного вивчення та відпрацювання японських канджі завдяки своїй гнучкості, адаптивності та зручності. Рівень володіння мовою та попередній досвід також відіграють важливу роль в опануванні ієрогліфіки. Завдяки мобільним пристроям студенти можуть працювати з матеріалом у вільний час, що створює умови для регулярного повторення та гнучкішої організації навчання [1].

На нашу думку, як і на думку сучасних дослідників і науковців, навчання канджі за допомогою мобільного телефона як додаткового інструменту є перспективним завдяки доступності та можливості поєднувати вивчення нових знаків із повторенням уже засвоєних. Регулярне повторення, своєю чергою, може сприяти тривалішому закріпленню канджі в пам'яті студентів.

A.Tollini [8] процес вивчення канджі поділяє на цілеспрямоване та нецілеспрямоване навчання, які порівнюються відповідно з лазерним променем і звичайним денним світлом. Звідси вибір ефективної методики викладання канджі залежить від трьох чинників: специфіки студентів, рівня їх мотивації та кінцевої мети навчання. Викладачам варто зосередитися на знанні, розумінні та умінні доречно використовувати канджі окремо чи в поєднаннях відповідно до загального контексту. Оскільки під час тестування рівня володіння японською мовою оцінюється комплексне володіння канджі, ієрогліфічна компетентність має охоплювати розуміння контекстуального та семантичного значення знаків, а також речень і текстів, у яких вони функціонують. Необхідно використовувати вправи, які навчають усвідомлено сприймати та впізнавати канджі, наприклад, завдання на складання ієрогліфа з компонентів чи окремих частин. Подібні вправи допомагають звертати увагу на дрібні графічні відмінності, які часто ускладнюють розпізнавання. Дослідник схильний вважати, що доцільніше вивчати канджі як складову частину слова, а не лише ізольовано.

Дослідник [16] вважає, що ефективному вивченню канджі сприяє концентрація уваги на їхніх візуальних обрисах і переконаний, що 99 ієрогліфів студентам під силу опанувати, не втрачаючи інтересу та мотивації. Після засвоєння цих 99 канджі можна продовжувати розширювати ієрогліфічний запас, оскільки чимало вже вивчених знаків є компонентами складніших канджі. Той факт, що діти в Японії у першому класі вивчають 88 канджі і надихнув створити такий підручник. Роздумуючи над цією ідеєю, ми дійшли висновку, що приблизно сотня канджі може стати міцним фундаментом для подальшого опанування японської ієрогліфіки. Науковець скомпонував ієрогліфічні елементи, які містять символи абетки катакани, а також універсальні компоненти інших канджі. Це додатково підкреслює доцільність ґрунтовного опанування катакани. Вивчення форми і значення лежить в основі ефективного та полегшеного вивчення канджі. На нашу думку, усвідомлення того, що опанування базових 99 канджі створює основу для подальшого вивчення складніших знаків, може підтримувати мотивацію студентів і допомагати формувати ефективні навчальні стратегії.

Погоджуємося з результатами дослідження [17], що слід вдаватися до методик, які передбачають особливу увагу до структури канджі, їх функціонування у словесному та ситуативному контексті, а також періодичне повторення. Отже, ізольовані канджі можуть сприйматися як абстрактні одиниці, тоді як контекст надає їм конкретного мовного змісту. Послідовне поєднання аналізу форми канджі з їх функціонуванням у мовленні сприяє розвитку мовної та мовленнєвої компетентностей студентів, навичок читання й аудіювання.

Мета статті: обґрунтувати методичну доцільність поєднання ізольованого та контекстного опанування канджі у процесі формування ієрогліфічної компетентності студентів-японістів.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури, порівняльний аналіз методичних підходів та якісний контент-аналіз навчальних ресурсів і посібників з опанування канджі.

Теоретичний аналіз наукової літератури дав змогу систематизувати наукові підходи до формування ієрогліфічної компетентності. Увагу зосереджено на психолінгвістичних аспектах засвоєння канджі, структурованих, когнітивно-асоціативних і традиційних підходах до їх вивчення.

Порівняльний аналіз методичних підходів було використано для зіставлення різних стратегій навчання японської ієрогліфіки, зокрема ізольованого та контекстного опанування канджі. Це дало змогу визначити їхні методичні переваги, обмеження та можливості поєднання в освітньому процесі.

У межах якісного контент-аналізу навчальних ресурсів і посібників з опанування канджі навчальні матеріали, зокрема ресурси для підготовки до Кваліфікаційного іспиту з японської мови Japanese-Language Proficiency Test. Аналіз охоплював способи представлення канджі, співвідношення ізольованого й контекстного навчання, використання візуальних і

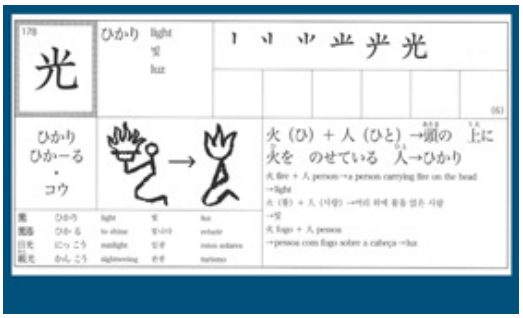
графічних опор, подання читань і значень, структуру вправ та характер мовного контексту.

Виклад основного матеріалу. Японські канджі є одними із найбільш візуально та когнітивно навантажених компонентів японського письма, тому їх опанування тривалий час залишається одним із суттєвих викликів методики викладання японської мови [18, с.2].

Відповідно до методичних підходів Японської фундації [19], важливою метою навчання канджі є їх практичне використання в комунікативній діяльності. Цей підхід реалізується на навчальній платформі Minato, а також у підручниках серій Marugoto та Irodori. У межах комунікативно орієнтованого підходу значна увага приділяється контекстному засвоєнню канджі, введенню тексту з клавіатури та візуальному розпізнаванню поряд із навичками письма.

Поділяємо позицію О.Леонтьєвої та ін. [15] у тому, що формуванню ієрогліфічної та загальної мовленнєвої компетентності сприяє інтеграція канджі в поточний навчальний процес, зокрема в тематичні тексти. Контекстне опанування канджі може сприяти засвоєнню різних варіантів читання. Доцільним, на нашу думку, є подання япономовного тексту у двох варіантах – з фуріґаною та без неї. Зокрема, вдалим прикладом є підручник 初級からのよみもの25, у якому тексти подаються з фуріґаною та без неї [20]. Використання таких матеріалів може сприяти підвищенню швидкості читання, розумінню тексту та розвитку ієрогліфічної компетентності.

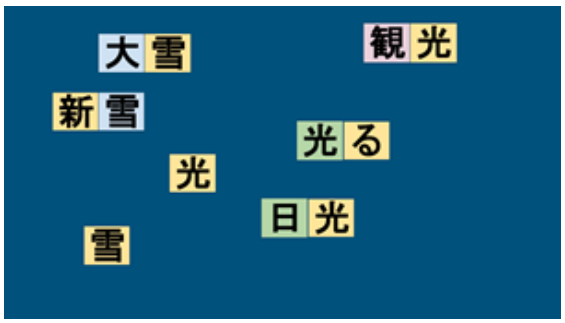

Джерело: [21]

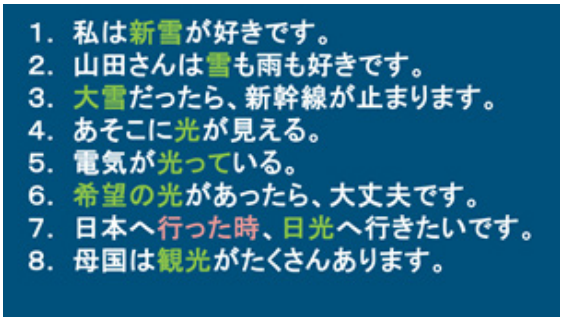

Джерело: розроблено авторами

Джерело: розроблено авторами

Джерело: розроблено авторами

Рисунок 1. Послідовність опанування канджі

Для контекстного опрацювання канджі корисно використовувати автентичні японські тексти (наприклад, матеріали NHK), мобільні платформи та додатки, а також письмові завдання. Додатково можна запропонувати прослухати аудіоматеріал і виконати письмовий переказ із використанням канджі. Водночас проведений аналіз показує, що для якісної реалізації контекстного навчання доцільно спочатку сформувати базове уявлення про сам канджі та врахувати взаємодію трьох компонентів – звучання, написання і значення – у межах поетапного навчання. На основі проведеного теоретичного та методичного аналізу пропонуємо таку послідовність опанування канджі: ознайомлення з канджі – аналіз структури канджі та його компонентів – відпрацювання написання з акцентом на порядку рисок – ознайомлення з варіантами читання (ізольовано та в контексті) – відпрацювання варіантів читання через зорове впізнавання – закріплення варіантів читання через зорове впізнавання кількох канджі та вивчених поєднань – опрацювання в ширшому контексті (словосполученнях, сталих виразах, реченнях і текстах) (рис.1).

Нами проаналізовано популярні підручники для підготовки до Кваліфікаційного іспиту з японської мови з матеріалами для опанування канджі. Хоча серію [22] призначено насамперед для вивчення лексики, поєднання роботи зі словами, розпізнавання канджі та контекстуальних прикладів може бути корисним для студентів-японістів. Перевагою є наявність матеріалів для різних рівнів підготовки – від початкового до просунутого. Серія підручників [23] спрямована безпосередньо на вивчення канджі. Після детального ознайомлення зі знаками пропонується короткий тест на їх контекстне розуміння. Серія [24] відповідає нашому баченню вивчення канджі, оскільки містить вправи на читання, написання та компонентний аналіз ієрогліфів.

Згадані підручники розроблено з урахуванням поєднання ізольованого вивчення канджі з їх засвоєнням у ширшому мовному контексті. Перевагою цих підручників є засвоєння канджі в межах окремих тематичних блоків. Водночас бракує аналогічних навчальних матеріалів з україномовним перекладом і поясненнями. Тож пропонуємо використовувати навчальний портал для вивчення японської мови, зокрема й ієрогліфіки NIHONGO eな [25]. До дієвих методів та підходів у вивченні канджі ми також відносимо такі: складання студентами власних речень із новими канджі; пояснення через антоніми; робота з картками; за наявності часу – міні-проєкти (презентації) з використанням канджі; створення власних асоціацій та інтерпретацій вивчених знаків із подальшим обговоренням. За результатами аналізу укладено Таблицю 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика ізольованого та контекстного опанування канджі

Параметри зіставлення	Ізольоване опанування канджі	Контекстне опанування канджі
Реалізація	ієрогліфічні підручники, прописи від руки, цифрові платформи та додатки, електронні картки	словосполучення, речення, сталі вирази, тексти, твори, мультимедіа
Засади вивчення	ключі й компоненти, порядок написання рисок, базове значення	використання канджі в живому мовному контексті
Переваги	зорове розрізнення, автоматизація графічної форми через прописування	триваліше запам'ятовування, розвиток навичок читання та аудіювання, сприйняття й розуміння смислових відтінків, виокремлення суті, коректна інтерпретація значень
Недоліки	ризик недостатнього формування лексико-семантичних і контекстуальних зв'язків	ризик когнітивного перевантаження на початковому етапі
Ключова концепція	засвоєння як окремого елемента мовлення	органічне занурення в мовне середовище
Критерій мотивації	спостереження за прогресом	усвідомлене розуміння та практичне використання мовного матеріалу
Методологічні підходи	дослідження графічної природи ієрогліфа: зорові асоціації, прописи, розподіл на окремі елементи, канджі-пазли, картки	дослідження функціонування канджі в контексті: мисленнєві асоціації, власні приклади, читання, мініtвори, ієрогліфічні проєкти (впізнавання вивчених канджі та сполучень в аніме чи манзі), письмовий переказ аудіоматеріалу

Джерело: розроблено авторами

Висновки. Сучасні дослідження та цифрові ресурси пропонують різні способи полегшення опанування канджі студентами, у рідній мові яких відсутня ієрогліфічна система письма. Канджі групують за кількістю рисок, ключами, компонентами, значенням тощо. Дискусійним залишається питання про співвідношення навичок письма та візуального розпізнавання. Відзначено недостатню кількість підручників з вивчення канджі з україномовним перекладом. Тому доцільним видається використання білінгвального підходу як одного з допоміжних засобів їх опанування. Проведений аналіз показує, що під час навчання канджі важливо поєднувати їх графічну форму зі значенням та читанням. Прописування може сприяти глибшому опрацюванню графічної форми, тоді як контекстуальне навчання допомагає формувати семантичні зв'язки та забезпечує практичне використання канджі. Канджі є важливою складовою японської писемної культури, тому етимологічний і компонентний аналіз також може бути корисним у навчанні. Асоціації, побудовані на ключах і компонентах канджі, можуть полегшувати їх запам'ятовування. Поетапне навчання дає змогу поступово ускладнювати матеріал і підтримувати мотивацію студентів. Опанування канджі також сприяє розширенню словникового запасу та розвитку навичок читання й аудіювання. Вважаємо

поєднання ізольованого та контекстного опанування канджі методично доцільним і перспективним. Подальших емпіричних досліджень потребує перевірка запропонованої послідовності на різних рівнях мовної підготовки студентів. Подальше вдосконалення методик викладання канджі має враховувати сучасні освітні умови, цифрові інструменти та зміни у способах опрацювання інформації.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.
Фінансування. Робота виконана за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.
Доступність даних. Це дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.
Використання штучного інтелекту. Інструменти ШІ використовувалися виключно як допоміжний засіб для мовного редагування та перекладу тексту джерел. Усі запропоновані зміни були перевірені авторами та прийняті лише після їхнього критичного оцінювання. Використання інструменту ШІ не вплинуло на науковий зміст і результати дослідження.

Список використаної літератури

1. Nghiem V.H., Nguyen L.A.T., Tran N.H. Technology-Supported Japanese Learning in Pre-Departure Migration Preparation: Learning Challenges and Digital Practices Among Vietnam's Japan-Bound Technical Intern Trainees. Languages. 2026. Vol.11 (9). Article 178. https://doi.org/10.3390/languages11090178
2. Indrigo H., Bortoletto L. Context and etymology may simplify the study of Japanese ideograms. Jornal da USP. URL: https://jornal.usp.br/uspnews/context-and-etymology-may-simplify-the-study-of-japanese-ideograms/
3. Tomizawa S. 日本語における漢字の存在とその教え方の考察 [A study on the existence of kanji in Japanese and how to teach them]. Proceedings of the 24th Conference of the Central Association of Teachers of Japanese. 2014. Vol.1. URL: https://commons.emich.edu/catj/1
4. Егава Х., Кобелянська О. Японська ієрогліфіка: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2020. 208 с.
5. Oesman A.M., Prasetya D.B.Y., Wardhaningtyas S., Manno C. Evidence-Based Predictors of the Japanese Language Proficiency Test Succes: The Role of Kanji, Grammar, Reading, and Listening Skills. JOLLT Journal of Languages and Language Teaching. 2026. Vol.14 (1). P.169–182. https://doi.org/10.33394/jollt.v14i1.17552
6. McLeod S. Context and state-dependent memory. Simply Psychology. 2026. URL: https://www.simplypsychology.org/context-and-state-dependent-memory.html
7. 唐木澤, みどり [Karakizawa M]. 地域の学習支援教室で外国につながる子どもの学びを支えるために: 学習支援教室の振り返りミーティングにおけるボランティアの気づきから [Supporting the learning of children with foreign backgrounds in community-based learning support classes: Insights from volunteer reflection meetings]. 学習院大学国際センタ. 2024. Vol.10. P.15–36.
8. Tollini A. A consideration about competence in kanji and their teaching. European approaches to Japanese language and linguistics. 2020. P.241–251. https://doi.org/10.30687/978-88-6969-428-8/012
9. Buchweitz A., Mason R.A., Hasegawa M., Just M.A. Japanese and English sentence reading comprehension and writing systems: An fMRI study of first and second language effects on brain activation. Bilingualism: Language and Cognition. 2009. Vol.12 (2). P.141–151. https://doi.org/10.1017/S1366728908003970
10. Hurley I. Kanji learning by Japanese language learners from alphabetic backgrounds: An examination of how 'component analysis' impacts learners of differential proficiencies (Unpublished doctoral dissertation). Dublin City University, 2021. URL: https://doras.dcu.ie/26121/1/Thesis%20%5B16212976%20%20IAN%20HURLEY%5D.pdf
11. Votaw K. General Psychology for Honors Students. Open Educational Resources Collection. 2020. Vol.23. URL: https://irl.umsl.edu/oer/23
12. The Japan Foundation, Japanese-Language Institute, Urawa. (n.d.). Minna no Kyozai. URL: https://www.kyozai.jpf.go.jp/kyozai/top/en/render.do
13. 文響社. [Bunkyosha]. (n.d.). うんこ漢字ドリル [Unko Kanji Drill]. URL: https://unkogakuen.com/books/unkokanji
14. Руда Н., Жукова К., Озерська О. Формування у студентів ієрогліфічної компетенції за допомогою засобів інформатизації. Актуальні питання гуманітарних наук. 2023. Вип.60 (3). С.256–261. https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-3-41
15. Леонтьєва О., Ткаченко А., Кругляк М. Шляхи підвищення ефективності викладання ієрогліфіки японської та китайської мов у закладах вищої освіти нефілологічного спрямування. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки. 2024. Вип.36 (1). С.120–136. https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v36i1.1601
16. NJ日本語ジャーナル：日本語を「知る」「教える」. 日本語教育に必要な文字としての漢字教育 [NJ Japanese Journal: Knowing and Teaching Japanese. Kanji Instruction as a Necessary Component of Japanese Language Education]. URL: https://nj.alc.co.jp/entry/20200924-kanji
17. Nguyen Thi Hong Hanh, Tran Tuan Kiet. Difficulties in learning Japanese kanji among students at Nguyen Tat Thanh University: Current situation and solutions. MSI Journal of Education and Social Science. 2026. Vol.2 (3). https://doi.org/10.5281/zenodo.22043239
18. Liao L., Sato N. A multi-criteria assessment of Japanese Kanji learning difficulty for educational prioritization using ANP–VIKOR. Frontiers in Psychology. 2026. Vol.17. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2026.1902499
19. The Japan Foundation. (2017). JF standard for Japanese-language education: Guidebook for users. URL: https://www.jfstandard.jpf.go.jp/pdf/web_whole_en.pdf
20. 久野かおる, 三宅祐司, 中林律子. 初級からのよみもの25 [Kuno K., Miyake Y., Nakabayashi R.]. Shokyū kara no Yomimono 25 [Reading materials from the beginner level 25]. Tokyo: Bonjinsha, 2022. 120 p.
21. 唐澤和子, 木上伴子, 渋谷幹子. [Karasawa K., Kinoue T., Shibuya M.]. にほんごチャレンジ N4・N5「かんじ [Nihongo Charenji N4-5 Kanji]. Tokyo: Ask Publishing, 2010. 280 p.
22. JLPTベスト単語』シリーズ、2種類のテストがダウンロード可能になりました // ジャパンタイムズ出版 BOOKCLUB. URL: https://bookclub.japantimes.co.jp/jp/news/n58535.html
23. 日本語総まとめ // アスク出版. URL: https://ask-books.com/somatome/
24. 漢字新完全マスターで検索した結果. スリーエーネットワーク. URL: https://www.3anet.co.jp/np/list.html?sa=1&q=%E6%BC%A2%E5%AD%97%E6%96%B0%E5%AE%8C%E5%85%A8%E3%83%9E%E3%82%B9%E3%82%BF%E3%83%BC
25. NIHONGO eな – Portal for Learning Japanese. The Japan Foundation Japanese-Language Institute, Kansai. URL: https://nihongo-e-na.com/jpn/

References

1. Nghiem, V.H., Nguyen, L.A.T., & Tran, N H. (2026). Technology-Supported Japanese Learning in Pre-Departure Migration Preparation: Learning Challenges and Digital Practices Among Vietnam's Japan-Bound Technical Intern Trainees. *Languages*, *11* (9), Art.178. https://doi.org/10.3390/languages11090178

2. Indrigo, H. & Bortoleeto, L. (2026). Context and etymology may simplify the study of Japanese ideograms. *Jornal da USP*. https://jornal.usp.br/uspnews/context-and-etymology-may-simplify-the-study-of-japanese-ideograms/
3. Tomizawa S. (2014). Nihongo ni okeru kanji no sonzai to sono oshiekata no kōsatsu [Study on the existence of kanji in Japanese and how to teach them]. *Central Association of Teachers of Japanese – Proceedings.* https://commons.emich.edu/catj/1 [in Japanese]
4. Egawa, H., & Kobelianska, O. (2020). *Yaponska Iyeroglifika* [*Japanese Hieroglyphics*]. Dmytro Burago Publishing House. [in Ukrainian]
5. Oesman, A.M., Prasetya, D.B.Y., Wardhaningtyas, S., & Manno, C. (2026). Evidence-Based Predictors of the Japanese Language Proficiency Test Success: The Role of Kanji, Grammar, Reading, and Listening Skills. *JOLLT Journal of Languages and Language Teaching*, *14* (1), 169–182. https://doi.org/10.33394/jollt.v14i1.17552
6. McLeod, S. (2026). Context and state-dependent memory. *Simply Psychology*. https://www.simplypsychology.org/context-and-state-dependent-memory.html
7. 唐木澤，みどり [Karakizawa M]. (2024). 地域の学習支援教室で外国につながる子どもの学びを支えるために: 学習支援教室の振り返りミーティングにおけるボランティアの気づきから [Supporting the learning of children with foreign backgrounds in community-based learning support classes: Insights from volunteer reflection meetings]. 学習院大学国際センタ, 10, 15–36. [in Japanese].
8. Tollini, A. (2020). A consideration about competence in kanji and their teaching. *European approaches to Japanese language and linguistics,* 241–251. https://doi.org/10.30687/978-88-6969-428-8/012
9. Buchweitz, A., Mason, R.A., Hasegawa, M., & Just, M.A. (2009). Japanese and English sentence reading comprehension and writing systems: An fMRI study of first and second language effects on brain activation. *Bilingualism: Language and Cognition*, *1 2*(2), 141–151. https://doi.org/10.1017/S1366728908003970
10. Hurley, I. (2021). *Kanji learning by Japanese language learners from alphabetic backgrounds: An examination of how 'component analysis' impacts learners of differential proficiencies* (Unpublished doctoral dissertation). Dublin City University. https://doras.dcu.ie/26121/1/Thesis%20%5B16212976%20%20IAN%20HURLEY%5D.pdf
11. Votaw, K. (2020). General psychology for honors students. *Open Educational Resources Collection, 23*. https://irl.umsl.edu/oer/23
12. The Japan Foundation, Japanese-Language Institute, Urawa. (n.d.). *Minna no Kyozai*. https://www.kyozai.jpf.go.jp/kyozai/top/en/render.do [in Japanese].
13. 文響社. [Bunkyosha]. (n.d.). うんこ漢字ドリル [Unko Kanji Drill]. https://unkogakuen.com/books/unkokanji [in Japanese].
14. Ruda, N., Zhukova, K., & Ozerska, O. (2023). Formuvannia u studentiv ierohlyphichnoi kompetentsii za dopomohoiu zasobiv informatyzatsii [Formation of students' hieroglyphic competence through the use of informatization tools]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, *60* (3), 256–261. https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-3-41 [in Ukrainian]
15. Leontieva, O., Tkachenko, A., & Kruhliak, M. (2024). Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti vykladannia ierohlifiky yaponskoi ta kytaiskoi mov u zakladakh vyshchoi osvity nefilolohichnoho spriamuvannia [Ways to improve the effectiveness of teaching Japanese and Chinese characters in non-philological higher education institutions]. *Collection of Scientific Papers of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: Pedagogical Sciences, 36* (1), 120–136. https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v36i1.1601 [in Ukrainian]
16. NJ日本語ジャーナル：日本語を「知る」「教える」. 日本語教育に必要な文字としての漢字教育 [NJ Japanese Journal: Knowing and Teaching Japanese. Kanji Instruction as a Necessary Component of Japanese Language Education]. https://nj.alc.co.jp/entry/20200924-kanji [in Japanese]
17. Nguyen Thi Hong Hanh, & Tran Tuan Kiet. (2026). Difficulties in learning Japanese kanji among students at Nguyen Tat Thanh University: Current situation and solutions. *MSI Journal of Education and Social Science, 2* (3). https://doi.org/10.5281/zenodo.22043239
18. Liao, L., & Sato, N. (2026). A multi-criteria assessment of Japanese Kanji learning difficulty for educational prioritization using ANP–VIKOR. *Frontiers in Psychology, 17*. Art.1902499. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2026.1902499
19. The Japan Foundation. (2017). *JF standard for Japanese-language education: Guidebook for users*. https://www.jfstandard.jpf.go.jp/pdf/web_whole_en.pdf
20. Kuno, K., Miyake, Y., & Nakabayashi, R. (2022). *Shokyū kara no yomimono 25* [Reading materials from the beginner level 25]. Bonjinsha. [in Japanese]
21. 唐澤和子, 木上伴子, 渋谷幹子. [Karasawa, K., Kinoue, T., & Shibuya, M]. (2010) にほんごチャレンジ N4・N5［かんじ [Nihongo Charenji N4-5 Kanji]. Ask Publishing. [in Japanese]
22. 『JLPTベスト単語』シリーズ、2種類のテストがダウンロード可能になりました [JLPT Best Tango series: Two types of tests available for download]. Japan Times Publishing BOOKCLUB. https://bookclub.japantimes.co.jp/jp/news/n58535.html [in Japanese]
23. 日本語総まとめ [Nihongo So-Matome]. Ask Publishing. https://ask-books.com/somatome/ [in Japanese]
24. 漢字新完全マスターで検索した結果. 3A Corporation. https://www.3anet.co.jp/np/list.html?sa=1&q=%E6%BC%A2%E5%AD%97%E6%96%B0%E5%AE%8C%E5%85%A8%E3%83%9E%E3%82%B9%E3%82%BF%E3%83%BC [in Japanese]
25. NIHONGO eな – Portal for Learning Japanese. The Japan Foundation Japanese-Language Institute, Kansai. https://nihongo-e-na.com/jpn/ [in Japanese]

Рукопис надійшов: 12.09.2026
Перше рішення: 11.10.2026
Доопрацьовано (раундів: 1): 16.10.2026
Прийнято до друку: 21.10.2026
Опубліковано онлайн: 30.10.2026

Medvedieva Kseniia
Lecturer
Department of the Japanese Language and Translation
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Ukraine

Hilevych Alina
Senior Lecturer
Department of the Japanese Language and Translation
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Ukraine

Boryshpolets Yuliia
Senior Lecturer
Department of the Japanese Language and Translation
Deputy Dean for Academic and Methodological Work
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Ukraine

METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR DEVELOPING KANJI COMPETENCE IN STUDENTS OF JAPANESE: BALANCING ISOLATED AND CONTEXTUALIZED LEARNING

Abstract. The Japanese writing system is complex and multicomponent, comprising hiragana and katakana (phonetic syllabaries) as well as kanji. Mastering its different components presents particular challenges for Ukrainian students. While learning the syllabaries largely depends on time and practice, mastering kanji and developing kanji literacy are among the most difficult aspects of learning Japanese for students of Japanese whose native languages use alphabetic writing systems. Contemporary language teaching methodology combines the isolated acquisition of the graphic forms, readings, and meanings of kanji with their learning in linguistic context. In this regard, determining the methodologically appropriate balance between these approaches is of particular relevance. The study employs methods of theoretical analysis of scholarly literature, comparative analysis of methodological approaches, and content analysis of educational resources and kanji learning materials. In developing methodological principles for kanji competence, we conclude that kanji acquisition is one of the most challenging aspects of learning Japanese for Ukrainian students because Ukrainian uses an alphabetic rather than a logographic writing system. Visual recognition skills should therefore be developed systematically from the early stages of learning Japanese writing. The analysis suggests that a combination of structured, cognitive-associative, and communicative approaches, together with regular review supported by digital resources, can contribute to more effective kanji acquisition. We also analyzed textbook series designed for the Japanese-Language Proficiency Test (JLPT), with a particular focus on kanji, and considered approaches used by native Japanese learners. The analysis indicates that isolated kanji study is methodologically most productive and effective when supplemented by systematic contextual practice.

Keywords: kanji studies, isolated learning, contextual acquisition, methodological principles, digital resources.